

## **PROTOKÓŁ Z POSIEDZENIA**

Komitetu Socjologii PAN

z dnia 02 lipca 2014 r.

**Obecni:** prof. Krzysztof Frysztacki, prof. Krzysztof Gorlach, prof. Krzysztof Konecki, prof. Janusz Mariański, prof. Władysław Markiewicz, prof. Mirosława Marody, prof. Janusz Mucha, prof. Jacek Raciborski, prof. Andrzej Rychard, prof. Jerzy Szacki, prof. Marek S. Szczepański, prof. Elżbieta Tarkowska, prof. Marek Ziółkowski, prof. Andrzej Zybortowicz.

**Zaproszeni goście:** prof. Krystyna Szafraniec, dr hab. Anna Śliz

### **Porządek spotkania:**

1. Informacje dotyczące bieżącej działalności Komitetu Socjologii.
2. Wyniki oceny Komitetu Socjologii oraz kierunki i sposoby dalszych działań Komitetu
3. Ekspertyzy Komitetu.
4. Nagroda dla młodych uczonych dla dr hab. Dariusza Jemielniaka
5. Dyskusja nt. Systemu edukacji wyższej w Polsce. Wprowadzenie prof. Marek S. Szczepański, dr hab. Anna Śliz, prof. Krystyna Szafraniec.
6. Zamknięcie zebrania.

### **Przebieg spotkania:**

#### **1. Informacje dotyczące bieżącej działalności Komitetu Socjologii.**

Toczą się dyskusje na temat sytuacji polskiej humanistyki. Dziekan Wydziału I PAN, prof. Stanisław Filipowicz zaangażowany był w poruszenie środowiska i zainteresowanie władz sprawami polskiej humanistyki.

Przewodniczący KS PAN został poproszony o podpisanie memoriału przez Komitet Ratowania Nauki Polskiej. Ze względu na wymowę dokumentu, sposób argumentacji, Przewodniczący nie zdecydował się na jego poparcie.

#### **2. Wyniki oceny Komitetu Socjologii oraz kierunki i sposoby dalszych działań Komitetu**

Komitet Socjologii otrzymał pozytywną opinię Komisji ds. oceny Komitetów, uzyskując łączną ilość punktów 59. Do znalezienia się w grupie najlepszych, Komitetowi Socjologii zabrakło 1 punktu.

W ocenie Komitetów uwzględniana jest codzienna aktywność, wygłaszane stanowiska w sprawach społecznych. W tym obszarze Komitet Socjologii powinien być bardziej aktywny. Różne problemy społeczne, wydarzenia, wymagają komentarzy, zajmowania stanowiska przez Komitet. Jednokadencyjne ekspertyzy tracą na znaczeniu ze względu na ich jednorazowy efekt.

### **3. Ekspertyzy Komitetu – dawne i aktualna.**

Postuluje się, aby dotychczasowe ekspertyzy (jak również przyszłe) wydane przez Komitet Socjologii zostały umieszczone w wersji elektronicznej na stronie www Komitetu. Sprawa wymaga rozpoznania i działań zmierzających do upowszechnienia treści wydanych przez Komitet ekspertyz.

Ekspertyza poświęcona problematyce społeczno-politycznej zdezaktualizowała się, ten pomysł być może nie będzie zrealizowany. Propozycje dotyczące zawartości ekspertyzy jakie przedstawili jej redaktorzy nie spotkały się z szerszym zainteresowaniem. Na małą atrakcyjność ekspertyzy mógł mieć wpływ m.in. jej ograniczony zasięg, nierynkowy charakter. Ekspertyza nie stanowi monografii, przez co udział w takim projekcie niewiele znaczy – w ocenie parametrycznej - tak dla autorów, jak i dla instytucji. Być może społeczna doniosłość projektu byłaby istotnym motywem dla potencjalnych autorów.

Zaproponowano, do rozważenia, trzy możliwości:

- pozostawienie problematyki społeczno-politycznej i opracowanie ekspertyzy, ale po zredefiniowaniu jej tematyki;

Członkowie Komitetu poparli starania redaktorów ekspertyzy i opowiedzieli się za kontynuowaniem tej tematyki, podkreślając jej znaczenie. Ekspertyza mogłaby podejmować zagadnienia związane z praktyką polityczną i skonfrontowania ich z teoriami socjologicznymi, politologicznymi (a w tym m.in. mechanizmy podejmowania decyzji, które związane są z potencjałem protestu poszczególnych grup społecznych).

Zaproponowano m.in. 1) zostawienie tej tematyki – w okrojonej wersji – na następną kadencję Komitetu; 2) zastąpienie książki konferencją – podjęcie tematu w ramach socjologii oralnej. Konferencja posłużyłaby wypracowaniu stanowisk i ich przedyskutowaniu. Konferencja mogłaby zostać zrealizowana jeszcze w tym roku kalendarzowym, ewentualnie na przełomie lutego/marca 2015 roku – możliwości rozważyć i przedstawić na następnym spotkaniu prof. Andrzej Zybertowicz.

- zrezygnowanie z problematyki społeczno-politycznej i opracowanie ekspertyzy, która dotyczyłaby systemu edukacji wyżej w Polsce; na czele zespołu opracowującego ekspertyzę (która mogłaby powstać do końca 2014 roku) stałby prof. Marek S. Szczepański

Kwestie edukacji wyższej w Polsce żywo interesują Komitet. Wyzwaniem stają się takie kwestie jak np.: gwałtowny odpływ studentów po I roku, próby dostosowywania się ośrodków akademickich do zmian/reform, rozmijanie się programów z oczekiwaniami ich beneficjentów, marnowanie środków publicznych.

Proponowano m.in., żeby temat edukacji nie ograniczać wyłącznie do Uniwersytetów (uwzględniając wszystkie szczeble edukacji), jak również wyjść poza własne środowisko, pokazać kwestie związane z edukacją i wynikające z nich problemy/wyzwania, dotyczące różnych dyscyplin naukowych (np. biologii, fizyki).

- zrezygnowanie z dotacji, którą otrzymał Komitet na wydanie ekspertyzy.

#### **4. Nagroda dla młodych uczonych dla dr hab. Dariusza Jemielniaka**

Przewodniczący zweryfikuje, czy nagrody dla młodych uczonych zgłaszane są przez Komitet, czy też indywidualnie. Do nagrody proponowana jest książka Dariusza Jemielniaka, *Common Knowledge? An Ethnography of Wikipedia*, Stanford University Press, Stanford, California 2014.

#### **5. Dyskusja nt. Systemu edukacji wyższej w Polsce. Wprowadzenie prof. Marek S. Szczepański, dr hab. Anna Śliz, prof. Krystyna Szafranec.**

W trakcie zebrania przedstawione zostały dwie prezentacje:

1) System edukacji wyższej w Polsce. Aktorzy – koncepcje – metafory, prof. Marek S. Szczepański, dr hab. Anna Śliz (treść prezentacji w załączeniu).

2) Dynamika edukacji socjologicznej, prof. Krystyna Szafranec.

Po zapoznaniu się z obszernym materiałem przedstawionym przez prelegentów (dotyczącym stanu edukacji wyższej – w tym socjologicznej – w Polsce), zaproponowano możliwość przygotowania tekstu (autorstwa ww. autorów), który stanowiłby dokument Komitetu Socjologii PAN, nt. Edukacji socjologicznej w Polsce.

#### **6. Zamknięcie zebrania.**

Kolejne zebranie Komitetu Socjologii planowane jest na październik/listopad 2014 roku

(protokolant: Marcjanna Nóżka)

## ZAŁĄCZNIK 1

### **System edukacji wyższej w Polsce. Aktorzy, koncepcje, metamorfozy**

**Marek S. Szczepański, Anna Śliz**

System edukacji wyższej w Polsce  
*Słupem obłocznym wiodłeś ich w dzień  
A słupem ognia w nocy,  
Oświetlając im drogę, po której iść mieli*  
(Księga Nehemiasza, II Mojż. 13, 21-22)

Kilka faktów z dziejów uniwersytetu:

- „*universitas*” - instytucja skupiająca nauczycieli i uczniów (Paryż XIII wiek: *Universitas magistrorum et scholarium*)
- pierwsze uniwersytety: Fez (859) i Kair (medresa); Konstantynopol (425), Bolonia (1088) a ich pierwowzory to: Akademia Platona i Akademia w Atenach
- podstawowe modele szkolnictwa wyższego
- uniwersytety w Polsce: historia i współczesność

Współczesność europejskich uniwersytetów – ich podstawowa idea, czyli umiędzynarodowienie:

- Wielka Karta Uniwersytetów Europejskich (Karta Bolońska 1988): wspólny system kształcenia, wartości świata akademickiego
- Konwencja Lizbońska (1997)
- Deklaracja Sorbońska (1998)
- Deklaracja Bolońska (19 czerwca 1999) – określa podstawowe cele Procesu Bolońskiego, czyli utworzenie Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego

Polskie szkolnictwo wyższe od II połowy XX wieku do współczesności:

- szkolnictwo wyższe w Polsce przeżywa trudności, które rozciągają się od problemów demograficznych do wypowiedzi prominentnych polityków i obniżenia prestiżu wyższego wykształcenia i dyplomu
- trzy zasadnicze okresy istnienia szkół wyższych w Polsce: a) realny socjalizm (ideologiczny elitaryzm); b) lata 90. i początek XXI wieku (masowość); c) trudna współczesność (wymuszony „elitaryzm”)

Dynamika nauki i edukacji akademickiej okresu polskiej transformacji:

- finansowanie nauki i logistyka uczelni
- uczelnie niepubliczne: nacisk na dydaktykę
- przede wszystkim dydaktyka: wymierne efekty finansowe
- badania naukowe: nauki ścisłe vs humanistyczno-społeczne
- współpraca w zakresie badań: nauka – biznes – administracja (helisy)

Lęki szkolnictwa wyższego w Polsce:

- McDonalds w uniwersytecie i szkole wyższej (student- profesor- poziom nauczania)
- degradacja materialna (uposażenia)
- żelazne prawo akademickiej rury: konieczna selekcja!?
- praca dyplomowa: kupię, sprzedam...
- magia liczb, parametrów i sprawozdań, czyli współczesny pitagoreizm

Refleksja nad uniwersytetami i szkołami wyższymi:

- falowanie i spadanie: polskie szkolnictwo wyższe a nauka światowa (rankingi)
- uczyć się, aby żyć: dlaczego wciąż Polacy studiują?
- socjologia w okresie zmian systemowych w Polsce: od masowości do powrotu w mury uniwersyteckie. Dobrze to, czy źle?

**Allan Bloom (1930-1992) na zakończenie**

***Wykształcenie, które nie odpowiada rzeczywistym potrzebom,  
jest tylko schlebaniem próżności nauczyciela***

*Umysł zamknięty (Poznań 1997)*